

ΑΠΟ ΤΟ ΘΗΣΑΥΡΟ ΤΟΥ ΑΤΡΕΑ ΣΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΟΥ ΜΕΝΕΛΑΟΥ

Ο τρόμος της ανωνυμίας στη μυκηναϊκή αρχαιολογία

Pascal Darcque

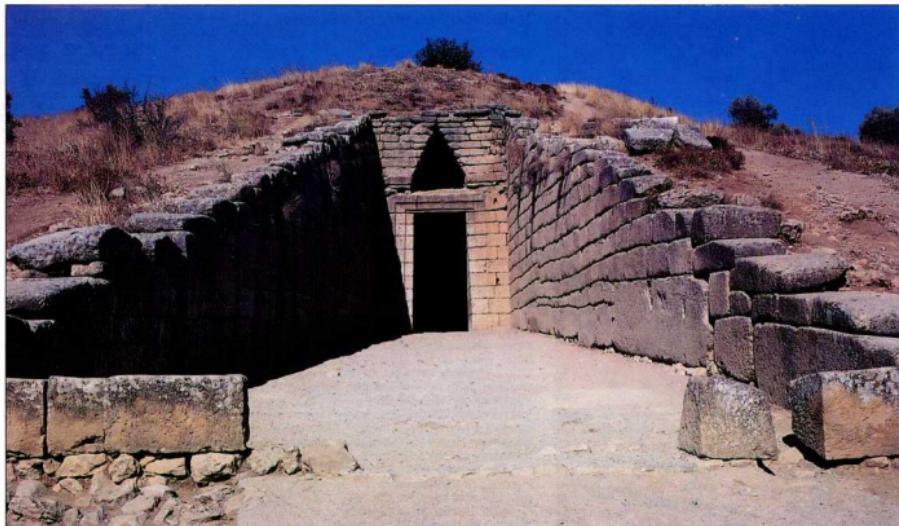
Διευθυντής Ερευνών στο
Centre National de la Recherche Scientifique

«Αρχαία Ιωλκός. Ανακαλύφθηκε το ανάκτορο του Ιάσονα»
Έθνος, 15.5. 2001

«Ανακάλυψα το παλάτι του βασιλιά Μενελάου»
Θ. Σπυρόπουλος, Έθνος, 11.3.2002

Από τον Παυσανία έως τις μέρες μας, περνώντας φυσικά από τον Σλίμαν, ο οποίος ανακάλυψε τη μυκηναϊκή Ελλάδα, οι ταξιδιώτες, οι ειδικοί και οι αρχαιολόγοι δεν έχουν πάψει να δίνουν ονομασίες με κύρος στα αρχαιολογικά κατάλοιπα που χρονολογούνται από το δευτέρο μισό της 2ης χιλιετίας π.Χ. Οι περισσότερες από αυτές τις ονομασίες είναι δάνεια από τα θεμελιώδη κείμενα του ελληνισμού, την Ιλαρίδα και την Οδύσσεια, ορισμένες, όμως, απαντώνται σε μύθους ή σε παραδόσεις που δεν αναφέρονται από τον Όμηρο.

1. Μυκήνες, ο θολωτός
τάφος που αποκαλείται
«θησαυρός του Ατρέα»
από τον Παυσανία.

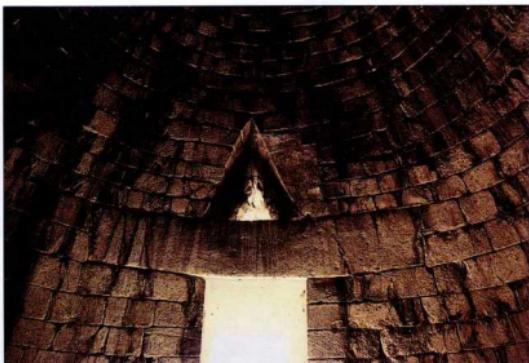

Διχως να θέλω να σας κουράσω, παραθέτω ορισμένα παραδείγματα: ο θησαυρός του Ατρέα και ο τάφος της Κλυταιμνήστρας στις Μυκήνες (Παιανίας¹): ο θησαυρός του Πριάμου στην Τροία², η χρυσή μάσκα του Αγαμέμνονα στις Μυκήνες (Ε. Σλίμαν)³ το ανάκτορο του Μίνωα στην Κνώσο (Α. Έβανς)⁴ το ανάκτορο του Νέστορα στην Πύλο (Κ. Μπλέγκεν)⁵ το ανάκτορο του Ιάσονα στην Ιωλκό του Βολού (Δ. Θεοχάρης)⁶ και στη συνέχεια στην Ιωλκό στο Διμήνι (Β. Αδρόμητ-Σισιμάνη)⁷ ο Κύνος που ταυτίζεται με τον μυκηναϊκό αρχαιολογικό χώρο στις Λιβανάτες (Φανουριό Δακορύνια)⁸ η Αυλίδα που ταυτίζεται με το Νησί ή με τη Γλυφά στη Βοιωτία (Ε. Σαπουνά-Σακελλαράκη)⁹ ο τάφος και το ανάκτορο του Μίνωα στον Ορχομενό (Ε. Σλίμαν και Θ. Σπυρόπουλος)¹⁰ το ανάκτορο του Μενελάου στη Λακεδαιμονία-Πελλάνα (Θ. Σπυρόπουλος). Η σταθερή επανάληψη του φαινομένου υποδηλώνει ίσως ότι πιστεύουμε ακόμη και σήμερα στην πλήρη ιστορικότητα των επικών κειμένων και των μύθων. Άλλα αυτή η πίστη, αναμφίβολα, δεν αντιπροσωπεύει παρά ένα μέρος της εξήγησης.

Έπος, μύθος και ιστορία

Όταν Εκείνης για να κάνει αρχαιολογικές ανασκαφές στα λόνια νησιά, στην Τρωάδα και την Αργολίδα, ο Ε. Σλίμαν ήταν πεισμένος ότι το ομηρικό κείμενο περιέγραφε μια ιστορική πραγματικότητα και ότι αρκούσε να βρει τα μέσα για να ανακαλύψει τους τόπους που έμαλλε ο Ομηρός, «τις πολύχρονες Μυκήνες», την «επιδέσσο» Τίρυνθα, και φυσικά την «ευτείχεον» Τροία. Το εγχείριμά του, από αυτήν την άποψη, στέφθηκε από επιτυχία. Στην τοποθεσία Ισαρλίκ, κοντά στα σπένα που σδηγούν στη Μάυρη Θάλασσα, ο Σλίμαν ανακάλυψε έναν μεγάλο αρχαιολογικό χώρο της Εποχής του Χαλκού: ο πλούτος των ευρημάτων, ειδικά αυτό που ονόμασε «θησαυρό του Πριάμου», τον οδήγησε στο συμπέρασμα ότι επρόκειτο πράγματι για την Τροία που έμαλλε ο Ομηρός. Τι σημασία έχει εάν η χρονολόγηση του ξακουστού θησαυρού αποκαλύφθηκε λανθασμένη σχεδόν κατά μία χιλιετία, τι σημασία έχει εάν ο ίδιος ο Σλίμαν παραδέχτηκε όητα από το 1873: «Ο Ομηρός είναι ένας επικός ποιητής, δεν είναι ιστορικός. Είναι φυσικό να υπερβάλει με κάποιους ποιητικούς ελευθερίας». Οταν ο αμερικανός Κ. Μπλέγκεν ξανάρχισε τις ανασκαφές στο Ισαρλίκ μεταξύ του 1932 και του 1938 και αποκατέστησε μια διαδοχή των αρχαιολογικών στρωμάτων λιγότερο «φαντασία» από αυτήν του προκατόχου του, κατέληξε στο ίδιο συμπέρασμα με εκείνον: «Δεν μπορούμε πλέον να αμφιβάλλουμε, με τις γνωστές που έχουμε σήμερα, ότι υπήρξε πραγματικά ένας Τρωικός Πόλεμος στην ιστορία, στον οποίο μια συμμαχία Αχαιών ή Μυκηναίων, υπό την καθοδήγηση ενός Βασιλιά του οποίου αναγνώριζαν την κυριαρχία πολέμησε εναντίον του λαού της Τροίας και των συμμάχων τους¹. Αυτά εν αλιγοίς.

Οι ανακαλύψεις του Σλίμαν στις Μυκήνες και την Τίρυνθα εγγράφονται στο ίδιο πνεύμα, ακόμη κι αν στην Αργολίδα το ζήτημα της ονομασίας των αρχαιολογικών χώρων δεν φαινόταν το ίδιο οέν όπως στην Τρωάδα, καθώς ένα μέρος των συνομάτων που χρησιμοποιούνταν στο έπος είχαν διατηρηθεί στην ιστορική εποχή.

3. Μυκήνες, εσωτερική άποψη του «θησαυρού του Ατρέα».

2. Μυκήνες, νότιο τείχος.

Δεδομένου ότι οι έρευνες του Σλίμαν αντιπροσωπεύουν διαδικτικήτητα το θεμελιώδες βήμα της προϊστορίας του Αιγαίου, εξακολουθήσαμε να διερευνούμε τους μύθους και τα έπι, συγκεκριμένα τα ομηρικά ποιήματα, για να προσδιορίσουμε την ενδεχόμενη ιστορικότητά τους². Ανακαλύψαμε και αναλύσαμε επιμελώς τις «συμπάθεσις» μεταξύ του ομηρικού κειμένου και των μυκηναϊκών αρχαιολογικών δεδομέ-

4. Αργολίδα,
άποψη των Μυκηνών.

νων, αναγνωρίζοντας παράλληλα πως δεν ταιριάζουν όλα.

Παρά τον Μ. Φίνλεϊ –«χάσαμε τον πόλεμο της Τροιας»³ – ή τον Τζ. Τσάντγουικ, για τον οποίο ο Όμηρος ήταν ένας «ψευδο-ιστορικός»⁴, παρά τη σκληρή κριτική στην οποία επιδιδέται μεγάλος αριθμός φιλολόγων, ορισμένοι ιστορικοί συνεχίζουν να δικαιολογούν το βήμα του Σίλιμαν. Άλλοι υιοθετούν μια πιο κατηγορηματική στάση, επιμένοντας ότι ο ομηρικό κείμενο είναι βασισμένο στην πραγματικότητα της Εποχής του Χαλκού. Έτσι, πρόσφατα, ο Π. Καρλέ καταλήγει σε ένα κεφάλαιο του βιβλίου του σχετικά με τον Όμηρο: «Το ακριβές γεγονός γύρω από το οποίο αποκρυταλλώθηκε ο τρωικός κύκλος παραμένει αρέβαιο. Είναι πιθανό η ελληνική επική παράδοση να φαντάστηκε τον πόλεμο του Αγαμέμνονα και του Μενελάου για να πάρουν πάσι την ωραία Ελένη ξεκινώντας από τρία πραγματικά γεγονότα: το μεγάλο μέγεθος της Τροιας, την ηγεμονία των Μυκηνών και τις πολυάριθμες επιχειρήσεις λειτλασίας των οποίων τηγηθήκαν οι Μυκηναῖοι στην Ανατολία»⁵. Τα παραπάνω «πραγματικά γεγονότα» μπορούσαν να προκαλέσουν σοβαρές αντιπαραθέσεις, Εξ-

κινώντας από την ουσία: κανένα ιστορικό τεκμήριο σύγχρονο της εποχής κατά την οποία υποτίθεται ότι έλαβε χώρα ο «Τρωικός Πόλεμος» –εγχάρακτες πινακίδες με Γραμμική Β, χεττιπικές, ουγκαρτικές, ακαδικές ή αιγυπτιακές επιγραφές– δεν αναφέρει (ακόμη;) την υπάρχη πόλης με το όνομα «Τροια». Ωστόσο, ο μύθος της ομηρικής Τροιάς συνεχίζει να συναρπάζει τις σημερινές γενεές, ένας μύθος διανιστόμενος με λίγη Ανατολή, καθώς από τη μια χρονιά στην άλλη, ο Μ. Κόρφιμαν άλλαξε την επονομασία του αρχαιολογικού χώρου: η «Τροία» του 1999⁶ έγινε «Τροία/ Wilusa» το 2000⁷.

Οι αρχαιολόγοι που ασχολούνται με τον κόσμο του Αγαίου συχνά έχουν σε τόσο μεγάλο βαθμό γαλούσκηθε με την κλασική παράδοση, ώστε περνούν «με φυσικότητα» από τα αρχαιολογικά καταλοιπά στους μύθους, επειδή, στο μυαλό τους και στην κουλτούρα τους, υπάρχει η συνέχεια μιας σειράς δεδομένων σε μια άλλη. Έτσι, λοιπόν, ο Δ. Θεοχάρης, αφού έθιξε τους σχετικούς με την Ιωνικό θρύλους και την ανακάλυψη, σε ύψημα του Βόλου, μυκηναϊκών λειψάνων τα οποία αποδίδει σε ανακτορικό οικοδόμημα που

καταστράφηκε γύρω στο 1200 π.Χ., προβαίνει, σε μια υπέρθεση των υλικών καταλοίπων και των θύρων, σε αυτήν την καταπληκτική συνώμονη: «Αυτό μπορεί να είναι το παλάτι του Ευμήλου, γιου του Αδμίτου, του οποίου η σύζυγος, Άλκηστη, στη γνωστή σε εμάς ιστορία από την ομώνυμη τραγωδία του Ευριπίδη, πρόσφερε τη ζωή της για να σώσει τη δική του⁸. Τουλάχιστον χρησιμοποιεί δυνητικό λόγο, πράγμα που δεν συμβαίνει στην περίπτωση του Θ. Σπυρόπουλου, όταν αναφέρεται στο «μεγαλόπρεπο ανάκτορο του Μενελάου, το οποίο επισκέφτηκε ο Τηλέμαχος⁹, σαν να αντιπροσώπευαν ο Μενέλαος και ο Τηλέμαχος ιστορικές προσωπικότητες εξίσου πραγματικές με τον Περικλή και τον Κολοκοτρών.

Το ομηρικό έπος μπορεί βέβαια να αμφισβητείται μέσα από μια ιστορική προοπτική, με την έρευνα πολιτομυκών στοιχείων και συμπεριφορών που αναφέρονται στην τάξη ή τη δείνα περίοδο, από την Εποχή του Χαλκού στον πρώτο αιώνα της Εποχής του Σιδήρου. Άλλα δεν αντικατοπτρίζει καμια απομνωμένη ιστορική στιγμή. Αντίθετα προς αυτό που θα μπορούσαν να μας αφήσουν να πιστεύουμε ορισμένα τολμηρά συμπεράδατα, όπως ο τίτλος του άρθρου που δημοσιεύτηκε πρόσφατα από τον Σπυρόπουλο, το «Ομηρικό» δεν είναι αντίστοιχο του «μυκηναϊκού» ούτε το αντίστροφο.

Για αυτό λοιπόν, μεταξύ άλλων, το περίφημο απόδοσμα της δεύτερης ραψωδίας της Ιλιάδας (494-759), γνωστό ως «Ηήνων Κατάλογος», δείχνει απολύτως μη ορθό για την καθέρωση μιας πολιτικής γεωγραφίας της μυκηναϊκής Ελλάδας, ιδιαίτερα σταν αποκαλύπτεται η απουσία ουσιαστικών τοποθεσιών, γνωστών από τις πινακίδες της Πύλου¹⁰. Οι ποι έγκριτοι μελετήτες του Ομήρου προειδοποιούσαν τους αρχαιολόγους «οι οποίοι, με κάποια αθωότητα, επιμένουν να το χρησιμοποιούν σαν τουριστικό οδηγό για την Ελλάδα του τέλους της μυκηναϊκής εποχής»¹¹.

5. Μυκήνες,
εξωτερική όψη του τείχους.

6. Μυκήνες, κτίριο του κρατήρα των πολεμιστών.

Η κοινωνική απαίτηση

Δίπλα σε αυτούς τους επιστημονικού χαρακτήρα λόγους, οι οποίοι ωθούν ορισμένους αρχαιολόγους και ιστορικούς να πιστέψουν τις επικές ή μιθικές αφηγήσεις, ο τρόμος της ανωμυίας μπορεί εξίσου να εξηγηθεί από το κύρος που συνδέει την τάξη ή τη δείνα ονομασία.

Στην Ελλάδα, όπως και αλλού, η εικόνα που ένα μέρος του κοινού έχει σχηματίσει για την αρχαιολογία και οδούς ασχολούνται με αυτήν μοιάζει περισσότερο με καρκατόπαιρα, του τύπου Ιντιάνα Τζόουνς, παρά με την πραγματικότητα της έρευνας: η αρχαιολογία είναι μονάχα η ανα-

σκαφή, που δεν μπορεί παρά να είναι ένα κυνήγι θησαυρού. Ειδάλλως, γιατί να περνάμε πολλές πληκτικές ώρες σκάβοντας τη γη; Αυτή η ελεεινή εικόνα, που δεν διαφέρει και πολύ από εκείνη των λαμπραγμάνων, αλλά περιβεβλημένη με την «επιστημονική» εντιμότητα, εξηγεί εν μέρει τον περιασμό στον οποίο ορισμένοι αρχαιολόγοι δεν ξέρουν, δεν μπορούν να αντισταθούν. Προκειται, εν τέλει, για την απόδοση σε ένα συγκεκριμένο κοινό αυτού που περιμένει, ή πιο συγκεκριμένα αυτού που εμείς νομίζουμε ότι περιμένει. Η πρακτική φαίνεται να διευκολύνεται από τη στιγμή που μια ανασκαφή φέρνει στο φως έναν ασύλητο τάφο γεμάτο κοσμήματα, χρυσά ει δυνατόν. Τι

7. Πύλος, εστία.

8. Διμήνι. Μυκηναϊκά κτίρια που ήρθαν στο φως κατό τις πρόσφατες ανασκαφές.

9. Πύλος, εστία (λεπτομέρεια).

γίνεται, όμως, όταν οι ανασκαφές δεν αποκαλύπτουν παρά χρήτους που φάνεται εκ των προτέρων ότι δεν έχουν κανένα ενδιαφέρον. Μια λύση υπάρχει: να τους βρούμε μια ονομασία με κύρος. Τα ελληνικά έπη και οι μύθοι αποτελούν, λοιπόν, ορυχείο ονομάτων.

To γνάωμε μια αρχαιολογική ανακαλύψη από την ανωνυμία σημαίνει να αποκτήσουμε, ως ερευνητές, κάποια φήμη στον επαγγελματικό μας χώρο και απέναντι σε ένα ευρύτερο κοινό ταυτοχρόνα. Τα άρθρα των εφημερίδων θα ήταν άραγε εξίσου πολλά και θα είχαν την ίδια χροιά εάν ο Θ. Σπυρόπουλος είχε περιοριστεί σε αυτό το «απλό» συμπέρασμα: «Η Πελλάνα υπήρξε το ηγεμονικό και διοικητικό κέντρο της Λακωνίας εώς την αυγή των ιστορικών χρόνων». Η ίδια η ερώτηση αποτελεί και την απάντηση: «Όχι!!! Ωστόσο, η εύρεση μιας κατοικίας που συσχετίζεται με θαυμαστούς τάφους της Ζης και 2ης χιλιετίας π.Χ., οι οποίοι ανακαλύφτηκαν με-

ταξύ άλλων στην Πελλάνα αντιπροσώπευε ήδη μια σημαντική πληροφορία για τους ερευνητές. Το ίδιο ισχύει και για τη σταδιακή ανακάλυψη του μυκηναϊκού οικισμού στο Διμήνι, που μας επιβεβαίωνε με τον πιο λαμπρό τρόπο ότι η Θεσσαλία ανήκε στον μυκηναϊκό πολιτισμό. Δεν είναι, όμως, δύνατόν να ενδιαφέρει το ευρύ κοινό για τέτοιες κοινωνίες. Γιατί; Πολύ απλά εξαιτίας του Σύμμα και μερικών άλλων. Σπήν πραγματικότητα, ένα μέρος από το ευρύ κοινό ζει ακόμη με την ιδέα ότι ο αρχαιολόγος είναι αυτός που ξεκίνει για να ανακαλύψει χαμένες πόλεις και τις βρίσκει. Σήμερα, χρειάζεται πολὺ ταλέντο για να «πουληθεί» στους δημοσιογράφους και το κοινό μια ανώνυμη ανακάλυψη, ίδιως εάν δεν πρόκειται για τάφο γεμάτο με πλούσια κτερίσματα. Οι αρχαιολόγοι βρίσκονται, κατά κάποιον τρόπο, παγυδεμένοι από αυτή την απαίτηση του κοινού. Αυτή η κατάσταση δεν υπάρχει μόνο στην Ελλάδα. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, αυτή η απαίτηση καταδικάζει σε μεσαιωνικό σκότος σχεδόν κάθε αρχαιολογικό γεγονός που δεν αγγίζει την αρχαία Αίγυπτο, καθώς, σε αυτόν τον τομέα της έρευνας, ξέρουμε να δινούμε όντως σε ένα μεγάλο μέρος αυτών που ανακαλύπτουμε.

Το έξοδος ενός αρχαιολογικού χώρου από την ανωνυμία επιτρέπει επίσης στις τοπικές αρχές να ενδιαφέρθουν για τη δράση μιας ομάδας αρχαιολόγων, η οποία συχνά δεν έχει οικονομικά και λογιστικά μέσα. Τα πιο πρόσφατα παραδείγματα τα δείχνουν καθαρά. Εποι, ο δήμαρχος της Πελλάνας οργάνωσε ημερίδα για την παρουσίαση της «Λακεδαιμόνα», απονέμοντας στον Θ. Σπυρόπουλο τον τίτλο του επιτύμου πολίτη της πόλης της Πελλάνας. Διακυβεύονται σαφώς η φήμη του αρχαιολογικού χώρου, που ευχόμαστε να γίνει μεγάλη, και, κατά συνέπεια, η τουριστική κίνηση, που ελπίζεται να αυξηθεί.

Παραδεχόμαστε την άγνοιά μας και περιμένουμε

Εντέλει, πώς θα αντιμετωπίσουμε αυτό το πρόβλημα; Πρέπει κατ' αρχήν να δεχτούμε, όπως οι ειδικοί της Γραμμικής Β και της εξέλιξης της ελληνικής γλώσσας, ότι η προσπάθεια να συμπέσουν τα μυκηναϊκά τοπωνύμια με τα τοπωνύμια της ιστορικής περιόδου αποτελεί συχνά επικίνδυνη πρακτική, καθώς υπάρχουν συχνά παρόμοια τοπωνύμια σε διάφορες περιοχές, όπως Ορχομενός ή Πύλος. Επιπλέον, το πέρασμα από τα ελληνικά συλλειρυγμάτων των πινακίδων στο ελληνικό αλφάριθμο δεν είναι πάντα ευκολό. Οι βεβαιότητες όσον αφορά στα μυκηναϊκά τοπωνύμια αποτκώνται με κόπο. Οι αβεβαιότητες εξακολουθούνται να είναι πολλές και οι άγνοιες μας αμέτρητες¹².

Μετά την αποκαθικοποίηση της λεγόμενης Γραμμικής Β το 1952, είναι απόλυτα δικαιολογημένο να αποδίδουμε το όνομα ρυ-ρο (Πύλος) στον αρχαιολογικό χώρο που ανασκάφθηκε από τον Κ. Μπλέγκεν στον Επάνω Εγγύλανο, καθώς το εν λόγω τοπωνύμιο περιγράφεται σε πολυάριθμες μυκηναϊκές πινακίδες την πρωτεύουσα ένων κράτους του οποίου τα σύνορα συμπίπτουν περίπου με αυτά της σημερινής Μεσσηνίας. Κατά τον ίδιο τρόπο, η ταύτιση του Ιε-ρα-μ με τη Θήβα της Βοιωτίας ή του κο-νο-σο με την Κνωσό δεν αφήνει καμιά αμφιβολία. Αντιθέτω, δεν γνωρίζουμε ακόμη το μυκηναϊκό όνομα των μεγάλων αρχαιολογικών χώρων της Αργολίδας, όπως οι Μυκήνες, η Τίρυνθα, το Αργος ή τη Μίδεα. Και, ελλείψει μυκηναϊκών κειμένων στα οποία να αναφέρονται αυτά τα τοπωνύμια, δεν υπάρχει λόγος να ταποθετήσουμε τον Κύνο στις Λιβανάτες¹³, την Ιωλό στο Διμήνι και όχι στο Βόλο¹⁴, ή την Αυλίδα στη Γλύφα και όχι στη Νησιά¹⁵.

Ωστόσο, παρά τα εκαποντάδες ανθρωπωνύμια που απαντώνται στις πινακίδες της Γραμμικής Β, κανένα μυκηναϊκό κέιμενο δεν μας δίνει με βεβαιότητα το όνομα κάποιου ηγεμονίας της εποχής. Καθώς τίποτα δεν επιβεβαιώνει ότι τα ονόματα των αρχηγών των Αχαιών στην Ιλάδα -Αγαμέμνων, Διομήδης, Αίας, Μενέλαος, Νέστορας, Ιδομενέας ή Οδυσσέας- ήταν τα ονόματα που υπάρχουν στα ορισμένους άλους επικούς κύκλους -Ιάσονας, Κάδμος, κ.λπ.- αντιπροσωπεύουν ονόματα υπαρκτών προσώπων, η μόνη λογική μέθοδος έγκειται στην προσομοίων. Ας περιμένουμε ότι νέα κείμενα της Γραμμικής Β θα έρθουν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις μας για τα μυκηναϊκά κράτη, με την ελπίδα ότι καποτ θα ονομάσται δίχως αμφιστημά ένα ω-να-κα της Θήβας, της Πύλου ή των Μυκήνων. Εάν, κατά τύχη, ένα όνομα που θα αποκαλυφθεί από τις πινακίδες μοιάζει με ένα όνομα που απαντάται στον Ομηρού ή στους μύθους, θα υπάρξει πάντα χρόνος να το σχολάσουμε.

Μετάφραστ: Ελένη Οικονόμου

Σημειώσεις

1. C.W. Blegen, *Troy and the Trojans*, Λονδίνο 1963, σ. 20.
2. Μετάξι των πρόσφατων δημοσιεύσεων, μπορούμε να αναφερθούμε στον J.-P. Cribelaar (επμ.), *Homerian Questions. Proceedings of a Colloquium Organized by the Netherlands Institute at Athens*, 15 Μαΐου 1993, Αμεστρέτα 1995, και στο I. Morris - B.

Powell (επμ.), *A New Companion to Homer*, Leiden 1997, ειδικά το άρθρο J. Bennet, «Homer and the Bronze Age», σ. 511-533.

3. «On a perdue la guerre de Troie». Προκειται για το γαλλικό τίτλο του άρθρου στον οποίο συγκεντρώθηκε τη πλειονότητα των άρθρων που δημοσιεύτηκαν από τον M. Finley σχετικά με το θέμα.

4. J. Chadwick, *The Mycenaean World*, Κέμπρετ, 1976.

5. P. Cartier, *Homère*, Παρίσι, 1999, σ. 336.

6. M. Korfmann, «Trois-Wilusa - Ausgrabungen 2000», *Studia Troica* 10 (2000), σ. 1-52.

7. M. Korfmann, «Wilusa/Wilusa - Ausgrabungen 2000», *Studia Troica* 11 (2001), σ. 1-50.

8. D.R. Theocares, «Iolkos, Whence Sailed the Argonauts», *Archaeology* 11 (1958), σ. 13-18.

9. Θ. Σπυροπόλους, «Το μυκηναϊκό Ανάκτορο του Μενέλαιου και της Ελένης στην Οινηρή Λακεδαιμόνια (Πελλάνα)», *Corpus (Ιούλιος 2002)*, σ. 20-31.

10. R. Hope Simpson, *Mycenaean Greece*, Νιού Τζέρι 1981, σ. 144-152.

11. P. Watelet, «Argos et l'Argolide dans l'épopée, spécialement dans le Catalogue des Vaisseaux», στο M. Pierrat (επμ.), *Polydipeion Argos. Argos de la fin des palais mycéniens à la construction de l'état classique. Actes du Colloque de Fribourg (Suisse) 7-9 Mai 1987*, BCH Suppl. 22, Παρίσι 1992, σ. 108.

12. L. Godart, A. Sacconi, «La géographie des états mycéniens», *Comptes Rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres 1999*, σ. 527-546.

13. Η ονομασία «κύνος» χρησιμοποιήθηκε διάφορα ιδιότητας στις εκθέσεις της ανακοίνωσης που παρουσιάστηκε στη Διακονία, ΑΔ 34 (1979) Χρονικ., σ. 186-187 παρ. 40 (1985) Χρονικ., σ. 173-174 παρ. 41 (1986) Χρονικ., σ. 68-69.

14. M. Ιντζολογίου, στο Νεότερα δεδουλώματα των ερευνών για την Αρχαία Ιωνίκη. Πρακτικά επιτημνωνικής συνάντησης, 12 Μαΐου 1993, Βόλος 1994, σ. 71-83.

15. E. Σαπουνό-Σακέλαρη, «Γίγρη ή Βάλυα Βοιωτίας. Η μυκηναϊκή Αυλίδα (.)», AAA 20 (1987), σ. 191-210.

The Treasure of Atreus in the Palace of Menelaus: The Terror of Anonymity in Mycenaean Archaeology

P. Darque

From Pausanias time until today travelers, specialists and archaeologists continue to give names and to add prestige to the archaeological remnants that date from the second half of the second millennium BC. Most of these names are loans from the *Iliad* and *Odyssey*. The standard repetition of the phenomenon probably suggests that we believe even today in the complete historicity of the epic texts and myths. The archaeologists dealing with the Aegean world have often been nourished with the classic tradition to such an extent, that they quite easily pass from the archaeological evidence to the myths, because there is a continuity of data from the present to the past in their minds and culture. However, the existence of a city called "Troy" continues to have an untenable historical support and scientific reasoning, while the Homeric texts cannot be taken as testimonies for the Mycenaean age.

Next to these scientific reasons, which prompt certain archaeologists and historians to accept the epic or mythical accounts, the terror of anonymity can equally be explained by the prestige accompanying this or that name of a site. To pull an archaeological discovery out of anonymity and oblivion means that whoever achieves this task not only will become famous among his colleagues, but he will also be praised by a broader public which still lives with the ideal that it is the Archaeologist who sets off to discover lost cities and he succeeds in his objective.

Therefore, we must accept that our effort the Mycenaean place-names to coincide with those of the historic period is often a dangerous task. In addition, we must not forget that there is not any Mycenaean text supplying the name of a single Mycenaean lord. What seems, then, reasonable is to hope that the new texts of the Linear B script will enrich our knowledge about Mycenaean Greece.

Βιβλιογραφία

- CARLIER P., *Homer*, Παρίσι 1999.
ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ ΑΙΝΙΑΝ Α.Ι., Ομηρος και αρχαιολογια, Αθήνα 2000.
MORRIS I. - POWELL B. (επμ.), *A New Companion to Homer*, Leiden 1997.